

Hyvinvoinnin vahvistaminen ja yhteistyö liikunnallisen elämäntavan edistämässä.

Kuntien liikuntaseminaari 11.10.2023, Turku

Sami Niemi, @namisiemi

Yleistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen käsite

- Tarkkaa määrittelyä vaikea löytää
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen aiemmin koettu pitkälti sote-sektorin tehtäväksi, muutos laaja-alaisempaan hyte-ymmärrykseen
- Hyvinvointi noussut terveyden edistämisen käsitteen rinnalle viimeisen 20 vuoden aikana
- 2010-luvulla laajennuksena käsitteeseen on tullut mukaan turvallisuus
 Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen (HyTeTu)
- Lainsäädännössä tunnetaan kuitenkin vain hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- Valtioneuvosto on julkaissut alkuvuodesta 2021 Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden periaatepäätöksen sekä sitä tukevan toimeenpano-ohjelman
- Hyvinvoinnille myös lähiterminä sosiaalinen kestävyys, joka on tuotu yhtenä muotona ekologisen ja taloudellisen kestävyuden rinnalle -> **UUSI HYVINVOINTI**

Laaja-alainen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on toimialarajat ylittävää yhteistä työtä.
- Yhteistyön tarpeiden ja yhteistyötahojen tunnistaminen eri hallinnonaloilla tärkeää – kaikkien vahvuudet ja osaaminen käyttöön
- Eri toimialoilla löydettävä oma roolinsa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä
- Voi myös olla oma kuntaa laajempaa kuntien välistä yhteistyötä tai vaatia kunnan omien rakenteiden ulkopuolisia toimijoita
- Hyvinvointialueet uusina yhteistyökumppaneina
- Kuntalaisten ja eri toimijoiden osallisuus tärkeää
- Paikalliset tarpeet vaihtelevat kunnittain
- Kaikkea ei ole lainsäädännössä määritelty – kuntien omat mahdollisuudet toteuttaa hyte-työtä ovat laajoja

Paikallisiin päätöksiin vaikuttavia tekijöitä

- Väestörakenne
- Etäisyydet
- Sosio-ekonominen rakenne
- Kunnan (ja hyvinvointialueen) talous
- Toimintakulttuuri
- Resurssit, muutostilanne huomioitava
- Organisaatorakenne

**EI OLE OLEMASSA OIKEAA EIKÄ VÄÄRÄÄ TAPAA TEHDÄ HYTEÄ - KAIKKIALLA ON
PAIKALLINEN TAPA SEN TEKEMISEEN**

Mitä kunta tekee tulevaisuudessa?

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

Varhaiskasvatus
Perusopetus
Lukiokoulutus
Ammattillinen koulutus
Vapaa sivistystyö
Taide- ja kulttuuripalvelut
Kirjastopalvelut
Nuorisopalvelut
Liikuntapalvelut
Opiskeluhoolto

Elinympäristön kehittäminen

Maapolitiikka
Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
Liikenne, joukkoliikenne
Tieverkkojen rakentaminen ja ylläpito
Vesihuolto
Jätehuolto
Energiatuotanto- ja jakelu
Rakennusvalvonta
Asuntotoimi
Ympäristönsuojelu ja -terveydenhuolto
Turvallisuus ja varautuminen

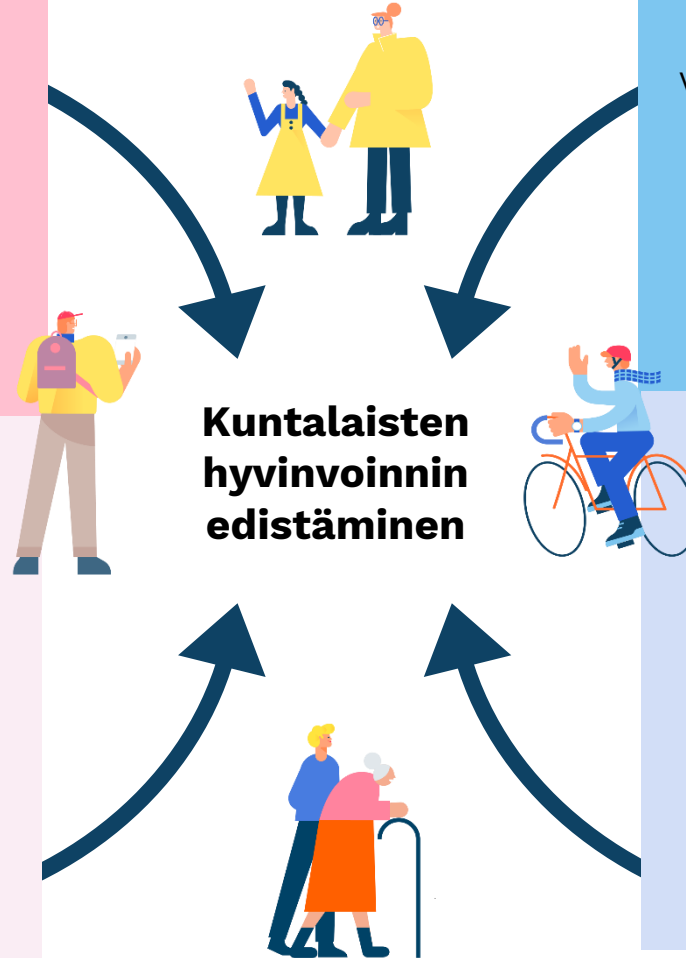
Kunnan elinvoiman edistäminen

Paikkakunnan vetovoimaisuus
Vaikeasti työllistettävien tuki: etsivä nuorisotyö, työpajat, työttömyyden pitkittymisen ehkäisy, kaupunginosatyö, kotouttaminen
Elinkeinopolitiikka: yritysneuvonta, alueen markkinointi, avoin data
Resurssiviisaat toimintatavat
Tonttutuotanto: Yritykset, asuminen ja palvelut

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

Monipuoliset osallistumismahdollisuudet
Paikallinen yhteisöllisyys
Viestintä, vuorovaikutus ja kielipalvelut
Vaalit ja edustuksellinen demokratia
Kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet
Asukkaiden omaehtoinen toiminta
Uudet demokratian muodot
Monikulttuuristuminen

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen

Mitä hyvinvointialue tekee tulevaisuudessa

Sosiaalihuolto

Sosiaalityö
Sosiaaliohjaus
Sosiaalinen kuntoutus
Perhehoito
Perhetyö
Kotipalvelu
Kotihoito
Asumispalvelut
Laitospalvelut
Liikkumista tukevat palvelut
Päihdetyö
Mielenterveystyö
Kasvatus- ja perheneuvonta
Perheoikeudelliset palvelut
Vammaispalvelut (sis. erityishuolto)
Ehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki
Sosiaalinen luototus
Kuntouttava työtoiminta
Omaishoidon tuki
Lastensuojelu
Opiskeluhuollon kuraattoripalvelut

Asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Pelastustoimi

Pelastustoiminta
Öljyntorjunta
Palontutkinta
Väestön varoittaminen
Vaaratiedottaminen
Turvallisuusviestintä
Valvontatoiminta
Kemikaalivalvonta
Ohjaus- ja neuvonta
Väestönsuojeluun varautuminen

Terveydenhuolto

Terveyden- ja hyvinvoinnin edistäminen, perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido

Terveystarkastukset
Neuvolapalvelut
Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto
Opiskeluhuollon psykologipalvelut
Seulonnat
Avosairaanhoito
Kotisairaanhoito
Lääkinnällinen kuntoutus
Mielenterveystyö
Päihdetyö
Suun terveydenhuolto
Merenkulkijoiden terveydenhuolto
Työterveyshuolto
Ensihoito
Päivystys
Sairaala-/vuodeosastotoiminta
Opetus- ja tutkimustoimintaa

Kunnat liikuttajina

Kunnat ovat liikunnan edellytysten luoja

Liikuntalain 5 § mukaan **yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla** on kuntien tehtävä.

Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle:

- 1) järjestämällä **liikuntapalveluja** sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa **eri kohderyhmät** huomioon ottaen;
- 2) **tukemalla kansalaistoimintaa** mukaan lukien seuratoiminta; sekä
- 3) rakentamalla ja ylläpitämällä **liikuntapaikkoja**.

- Laaja-alainen yhteistyö
- Kuntalaisten kuuleminen
- Kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden seuraaminen
- Kilpailuneutraliteetti

Liikunnan järjestämistä koskeva sääntely kunnassa

Keskeinen lainsäädäntö:

- Perustuslaki (731/1999)
- Kuntalaki (410/2015)
- **Liikuntalaki (390/2015)**
- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettu laki (612/2021)
 - liikunta-aktiivisuuden seuraaminen

Muita säädöksiä, jotka vaikuttavat mm. toiminnan rahoitukseen:

- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 1705/2009
- Valtioneuvoston asetus liikunnan edistämisestä 550/2015

Muuta kunnassa huomioitavaa sääntelyä, esimerkiksi:

- Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986

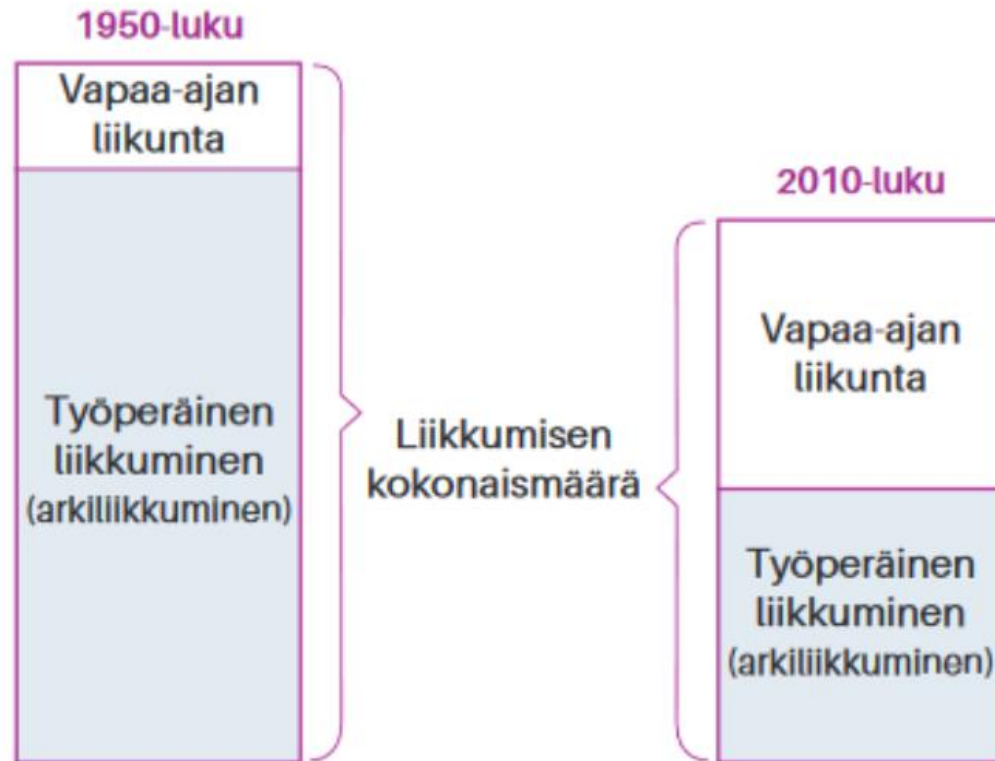
Yhdyspinnalla mm.

- Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012)

Lainsäädännön ohella kunnan hallinnon järjestämistä ohjataan **valtuuston hyväksymällä kuntakohtaisella hallintosäännöllä.**

Pienenevä liikkumisen kokonaismäärä

Kuvan lähde: Pyykkönen & Kokkonen 2017

- Riittämättömän liikkumisen haasteen ratkaisemiseksi ei riitä yksin liikuntatoimien toimenpiteet.
- Liikuntaa ja liikkumista voidaan käytännössä parhaiten lisätä kuntalaisten **arjen ympäristöissä**.
- Kuntalaisten liikkumisen lisäämiseen tarvitaan mukaan **kaikki kunnan hallinnonalat**.

Liikunnan, ulkoilun ja luonnon virkistyskäytön edistämisen yhteistyö kunnassa

Nousevia teemoja liikunnallisen elämäntavan edistämisessä

Yhteistyön aiempaa laajempi

- strategisuus
- kytkeytyminen päätöksentekoon ja vaikuttamistoimielimiin
- repertuaari osallistumisen tapoja; digitaalisuuden hyödyntäminen

Kansalais- ja järjestötoiminnan monet roolit

Läpileikkaavien teemojen korostuminen

- osallisuus
- yhdenvertaisuus ja tasa-arvo
- kestävä kehitys, ml. sosiaalinen kestävyys
- eettisyys (huom. avustustoiminta)

- ehkäisevän päihdetyön esiinnousu osana vastuullisuusohjelmia

Liikunnan yhdyspintoja

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021

6§ Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa, mm.

- kunnan vastuu hytestä. Kytkeytyy **kunnan lakisääteisiin tehtäviin.**
- yhteistyö hyte:n edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.
- hyte-järjestöjen toimintaedellytysten ja vaikutusmahdollisuuksien edistäminen.

7§ Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointialueella, mm.

- hyvinvointialueen vastuu hytestä. Kytkeytyy **hva:n lakisääteisiin tehtäviin.**
- yhteistyö hyte:n edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.
- hyte-järjestöjen toimintaedellytysten ja vaikutusmahdollisuuksien edistäminen.

Liikuntaneuvonta sijoittuu yhdyspinnalle

- Liikuntaneuvonnan palveluketjuja on aiemmin rakennettu kuntien sisäisenä toimintana. Yhteistyön toteuttamiseen ovat osallistuneet myös paikalliset järjestöt.
- Käytäntö laajalle levinnyttä - vuonna 2022 n. 150 kunnassa.
- Liikuntaneuvonnan kansalliset [suositukset](#) toimivat hyvänä referenssinä yhteistyön käytännöistä.
 - kuvaavat kuntien ja hyvinvointialueiden välille syntyvää yhdyspintaa.
- Yhdyspintojen syntymisestä vastataan paikallisella ja alueellisella tasolla. Tarve sopia tehtävien ja vastuiden selkeästä jaosta sekä yhteistyön konkreettisista rakenteista.
- Kansallisesti: Liikuntaneuvonnan palveluketjut osana elintapaohjausta uusissa sote-rakenteissa – työryhmän [ohjeistus](#) sote-uudistuksen valmisteluun ja toimeenpanoon
- -> Elintapaohjauksen tarkastuslistat julkaistu 2022-2023
 - <https://valtioneuvosto.fi/documents/1271139/132877911/ElintapaohjauksenTarkistuslista.pdf/4e07bded-6dd0-61e4-f742-59d03252e998/ElintapaohjauksenTarkistuslista.pdf?t=1662720718208> (hva)
 - <https://thl.fi/documents/966696/8510434/Elintapaohjauksen+tarkistuslista+kunnille.pdf/2fbc1cf2-e886-98e3-b43b-201fa7d7640c?t=1693806498752> (kunnat)

Soveltavan liikunnan järjestämisessä tarvitaan tiivistä yhteistyötä

- Soveltavaa liikuntaa tarvitaan ihmisille, joiden on sairauden, vamman tai muun toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteen vuoksi vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan.
- Yhteistyö soten (=hva) - erityisesti vammais- ja kuntoutuspalveluiden - ja liikuntasektorin välillä.
- Erityiskysymyksinä mm. avustaja-, apuväline- ja kuljetuskysymykset sekä erilaisia alennuskortit sekä kohdennetut liikuntapalvelut.
- Yhdyspintojen syntymisestä vastataan paikallisella tasolla. Tarve sopia tehtävien ja vastuiden selkeästä jaosta sekä yhteistyön konkreettisista rakenteista.
 - Yhdenvertaisuuden tulkinta ja palveluiden tasapuolinen saatavuus hyvinvointialueilla?
- Kansallisesti soveltavaa liikuntaa käsitelty omana kokonaisuutenaan Liikuntaneuvonnan palveluketjut osana elintapaohjausta uusissa sote-rakenteissa - työryhmässä, [yhteenvetokoonti](#) työryhmän aineistosta

Liikunnan ja huippu-urheilun kirjaukset hallitusohjelmassa

Kuntapolitiikka & hyte

- **Hyte-nostot/Kuntapolitiikka**
- *Tavoitteina ovat alueen asukkaille ja yrityksille veto- ja pitovoimaiset kasvuyhteisöt sekä demokratian, osallisuuden ja tasa-arvoisuuden vahvistaminen.*
- *Jokaisen kunnan on pystyttävä tarjoamaan perus[1]tustulain mukaisesti peruspalvelut erityisesti sivistyspalveluissa. Kunnilla on myös edelleen avainmerkitys elinkeinopolitiikan, ympäristön, asumisen ja maankäytön kysymyksissä. **Sosiaali- ja terveystalouden siirryttyä hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle korostuu myös kunnan tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä, joka näkyy muun muassa vapaa-ajan- sekä kulttuuripalveluiden järjestämisessä.***
- *Hallituksen tavoitteena on toimiva, terveellinen ja turvallinen elinympäristö kaikille suomalaisille.*

Nostoja hallitusohjelmasta: Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnat & hyte

- ✓ *Hyvinvointialueiden ja kuntien välistä yhteistyötä tarvitaan muun muassa esteettömän asumisen, harrastusten ja liikkumisen mahdollistamisessa sekä tapaturmien ehkäisyssä*
- ✓ *Toteutetaan poikkihallinnollisesti ja yhdessä järjestöjen kanssa kansallinen terveyst- ja hyvinvointiohjelma, jolla vahvistetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuutta ottamalla käyttöön vaikuttaviksi arvioituja käytäntöjä sekä kehitetään uusia ratkaisuja perustuen kokonaistaloudelliseen hyötyyn ja kustannusvaikuttavuuteen. Varataan ohjelman toteuttamiseen yhdeksän miljoonan euron kertaluontoinen määräraha hallituskauden ajaksi*
- ✓ *Palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien toimivuuden edistämiseksi tiedon kulkua sujuvoitetaan erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon välillä sekä kuntien ja viranomaisten tarpeisiin. Käytetään tietoa asiakkaiden palvelutarpeen ennakointiin ja varhaiseen puuttumiseen*
- ✓ *Hallitus vahvistaa opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön välistä yhteistyötä. Tavoitteena on esimerkiksi **kulttuurin ja taiteen sekä liikunnan laajempi hyödyntäminen ennaltaehkäisevässä sosiaali- ja terveydenhuollossa***
- ✓ *Osoitetaan **järjestöavustuksia** kolmannen sektorin ja muun muassa seurakuntien toimijoille kotona asuvien ikäihmisten ja omaishoitajien toimintakyvyn ylläpitämiseksi sekä etsivän että löytävän työn tehostamiseksi*

Liikkumattomuuden seuraukset

Suomen hyvinvoinnin tilaa käsittelevässä tuoreessa OECD-raportissa kuitenkin tunnistetaan, että **heikentyvä osaaminen ja terveydentila sekä eriarvoisuus vaikuttavat ihmisten työkykyyn ja kykyyn osallistua yhteiskuntaan. Mielen terveyden häiriöiden lisäksi liikkumattomuus sekä ylipainoon liittyvät sairaudet ovat yleistyneet ja ovat yleisimmät syyt työkyvyttömyyseläkkeisiin.**

Suomalaisten liikkuminen on vähentynyt jo vuosikymmeniä. Lasten ja nuorten fyysisen aktiivisuuden määrässä sekä toimintakyvyssä tapahtuneet muutokset tarkoittavat, että väestön työ- ja toimintakyvyn tulevaisuudesta on huolehdittava. Suomalaisten liikkumattomuus maksaa arvioiden mukaan 3,2 miljardia euroa vuodessa.

Liikkumattomuus on suuri haaste kaikissa länsimaissa. **Liian monen suomalaisten hyvinvointia uhkaa liikkumattomuus, joka johtaa toimintakyvyn heikkenemiseen.** Lapsista ja nuorista vain joka kolmas sekä aikuisista joka neljäs liikkuu terveytensä kannalta riittävästi. Noin 40 prosentilla oppilaista fyysinen toimintakyky on tasolla, joka vaikeuttaa arjessa jaksamista. **Liian vähäinen liikkuminen on uhka opiskelukunnolle, työssä jaksamiselle, maanpuolustuskyvylle sekä yleiselle hyvinvoinnille.** **Liikkumattomuus on myös kansantaloudellinen ongelma. Vuosien varrella on toteutettu erilaisia ohjelmia ja toimenpiteitä, mutta kehityssuunnan kääntäminen vaatii kokonaisvaltaista ja hallinnonrajat ylittävää lähestymistapaa.**

Suomi Liikkeelle -toimenpideohjelman periaatteet

Hallitus **laatii kaikki hallinnonalat kattavan kansallisen liikunnallisen elämäntavan ja toimintakykyohjelman**. Ohjelman puitteissa edistetään Liikkuvat-ohjelmia sekä luodaan uusia toimintamalleja.

Liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn poikkihallinnollinen ohjelma on **valtioneuvostotasoinen ja sen toimeenpanoa ja seuranta varten perustetaan ministerityöryhmä**. Ohjelman toimeenpanoon osoitetaan **päätoiminen sihteeristö ja sen viestintään varataan resursseja**. Toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti ja vaikuttavimmat toimintamallit vakiinnutetaan.

huomioidaan toimenpiteiden **pitkäjänteisyys**. Ohjelmassa tunnistetaan kunkin hallinnonalan osalta ihmisten fyysisen aktiivisuuden kannalta olennaiset muutostarpeet niin toimintatavoissa, rakenteissa kuin ajattelussakin. Arkiliikunnan vähentyminen on kasvava ongelma. **Ohjelmassa etsitään ratkaisuja arjessa tapahtuvan liikkumisen lisäämiseksi. Hyödynnetään digitalisaation mahdollisuuksia** liikunnallisen elämäntavan edistämisessä.

Ohjelmaa toimeenpannaan **laajassa yhteistyössä yhteiskunnan eri toimijoiden, kuten ministeriöiden, yritysten, työmarkkinajärjestöjen, kansalaisyhteiskunnan ja median kesken**. Ohjelmassa hyödynnetään parhaat kansainväliset käytännöt liikunnan lisäämiseksi.

Ministeriöt valmistelevat ja toimeenpaneavat liikkumista ja toimintakykyä parantavat toimenpiteet ja valitsevat niille mittarit. Valtion liikuntaneuvoston, liikunnan poikkihallinnollisen virkamiestyöryhmän (LIPOKO) työtä sekä kansalaisjärjestöjen ja urheiluseurojen asiantuntemusta hyödynnetään valmistelussa.

Suomi liikkeelle -ohjelman toimenpiteet I

Hallitus toteuttaa ohjelmaa muun muassa seuraavin toimenpitein:

- *Vahvistetaan liikuntaosaamista eri koulutusaloilla, kuten sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä kasvatusaloilla.*
- **Liikunnan ja terveyden edistäminen huomioidaan poikkihallinnollisesti kuntien ja hyvinvointialueiden strategioissa. Vahvistetaan elintapaohjausta ja liikuntaneuvontaa** kunnissa ja hyvinvointialueilla **hyödyntäen samalla terveysteknologian mahdollisuuksia.** Arvioidaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen tarkoitetun rahoituksen kohdentumista kunnissa ja hyvinvointialueilla.
- *Tuetaan **perheiden liikunnan edistämistä.** Sisällytetään pallo äitiyspakkaukseen ja lisätään neuvoloihin perheliikuntaneuvontaa.*
- **Kannustetaan kuntia kehittämään päiväkotien ja koulujen pihoja monipuolisiksi lähiliikuntapaikoiksi.** Kannustetaan kuntia **mahdollistamaan tilojensa käyttö** nykyistä laajemmin eri opiskelijajärjestöjen urheilutoiminnassa.

Suomi liikkeelle -ohjelman toimenpiteet II

- **Vahvistetaan päiväkotij- ja koulupäivien sekä koulumatkojen liikunnallistamista sekä koulupäivien yhteydessä tapahtuvaa harrastamista.**
- Lisätään perusopetuslakiin **liikunnallisen elämäntavan edistäminen**. Tuetaan kasvatuksen ja opetuksen henkilöstöä työssään levittämällä toimivimpia käytäntöjä.
Kannustetaan kuntia laajentamaan Liikkuvat-ohjelma kaikkiin päiväkoteihin ja kouluihin.
- Kokeillaan koulupäivän jälkeisen liikunnan harrastamisen erilaisia toteutustapoja, kuten **harrasteseteliä**. Tulosten perusteella toimivimmat käytännöt vakiinnutetaan osaksi Suomen harrastamisen mallia.
- Peruskoulun laajojen terveystarkastusten yhteydessä **annetaan henkilökohtaista liikuntaneuvontaa ja -ohjausta** oppilaan **MOVE!-tulosten** perusteella.
- Selvitetään toisen asteen koulutuksessa **liikunnan lisäämistä jokaviikkoiseksi oppiaineeksi**. Edistetään kaikkien korkeakoulujen hakeutumista Liikkuva opiskelu -ohjelmaan.
- **Liikunnan ja toimintakyvyn edistäminen lisätään osaksi kutsuntojen sisältöä.**
- Työssä jaksamista tuetaan ottamalla liikkuminen keskeiseksi osaksi työkyvyn ja työelämän kehittämistä. Selvitetään työnantajien vaikuttavimmat keinot edistää työntekijöiden fyysistä aktiivisuutta yhteistyössä työterveyshuollon kanssa.

Suomi liikkeelle -ohjelman toimenpiteet III

- **Päivitetään kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma.**
 - Alennetaan yksityistieavustusta sekä kävelyn- ja pyöräilyn edistämisen rahoitusta.
- **Erityisesti turvallisiin koulureitteihin sekä liikuntamahdollisuuksien lisäämiseen kiinnitetään huomiota. Maankäytön lainsäädäntöä uudistettaessa huomioidaan liikkumisen edistäminen. Osana MAL-sopimusmenettelyä edistetään kävelyä ja pyöräilyä.**
- **Edistetään luonnon virkistyskäyttöä** sekä luontomatkailua. **Uudistetaan ulkoilulaki** huomioiden omaisuuden suoja. Tunnistetaan muun muassa metsästyksen, erätoiminnan sekä lemmikkieläinten merkitys liikunnan lisäämisessä.
- **Selvitetään ja arvioidaan mahdollisuuksia liikunnan tukemiseen verotuksen keinoin. Selkiytetään liikunta-alan toimijoiden arvonlisäverokohtelua liikkumiseen kannustavaksi.**
- **Edistetään vanhusten toimintakykyä ja ehkäistään kaatumisia. Selvitetään mahdollisuus taata subjektiivinen ulkoiluoikeus ikääntyneille. Otetaan käyttöön Sitran esittämä kotitalousvähennys, jolla edistetään yli 75-vuotiaiden toimintakykyä ja kotona pärjäämisen edellytyksiä liikunta- ja kuntoutuspalveluiden hankkimista helpottamalla.**
- **Tunnistetaan liikunta-alan yrittäjien mahdollisuudet toimia osana palvelutuotantoa.**

Käpy & luonnon virkistyskäyttö

Parannetaan pyöräilyn ja kävelyn edellytyksiä muun muassa päivittämällä kävelyn ja pyöräilyn **edistämishjelma**, toteuttamalla **toimenpideohjelma koulu- ja työmatkapyöräilyn edistämiseksi** sekä **panostamalla kävely- ja pyöräväylien liikenneturvallisuuuteen**.

Hallitus edistää retkeilyä ja matkailua Suomen luonnossa. Ympäristökasvatukseen ja etenkin lasten ja nuorten **luonnossa liikkumisen mahdollisuuksiin panostetaan**. Valtion retkeilyalueet kootaan selkeäksi kokonaisuudeksi Metsähallituksen Luontopalveluiden alle, jolloin niitä voidaan kehittää kansallispuistojen kaltaisena brändinä. Samassa yhteydessä **päivitetään ulkoilulakia**.

Hallitus tarkastelee samalla mahdollisuuksia sovittaa yhteen metsästystä ja muuta luonnonsuojelualueiden virkistyskäyttöä. Hallitus mahdollistaa kansallispuistojen rahoituspohjan vahvistumisen vapaaehtoisten käyntimaksujen muodossa ja selvittää mahdollisuuksia hyödyntää yhteistyöyrityksiltä perittäviä maksuja

Muuta ajankohhtaista

Siirtouutisia Kuntaliitosta liikunnan osalta

Mari Ahonen-Walker Kuntaliitto -> OPH 1.10.2023

Timo Räikkönen TTL-> Kuntaliitto 1.11.2023

**Kuntaliiton tapahtumia ja
kehityshankkeita liikuntaan liittyen**

**Kuntien liikkumisohjelmien työpajasarja
2023-2024**

**Hyte-treffit liikuntateemalla
15.12.2023 klo 10-11 (Teams)**

Sami Niemi
Erityisasiantuntija
Suomen Kuntaliitto ry
p. 050 589 9187
sami.niemi@kuntaliitto.fi
[@namisiemi](https://www.instagram.com/namisiemi)

www.kuntaliitto.fi
www.kommunforbundet.fi